

Ze davno je bilo treba prevajalca iz 'učenega' jezika na 'človeški' jezik, posredovalca med učenjaki in čitajočim občinstvom. Za to nalogo je pa malokdo tako sposoben, kakor A. N. Pypin, ki je s svojo vsestransko izobraženostjo, učenostjo in izkušenostjo lahko postal posredovalec med zastopniki 'čiste znanosti' in čitajočim občinstvom.

Pypinovo delo ima pred vsem velikanski pomen za srednje izobražene čitatelje, ki bodo iz njega zvedeli mnogo novega in mnogo dragocenih izvajanj ter mnogo bolje in nepristraneje sodili o staroruski omiki. To delo je jako važno za znanost, ker so v njem v celoto združeni njeni uspehi in spojene razne posameznosti. Pred Pypinom je bilo brezskoončno morje večjih raziskavanj, člankov in opazek; treba je bilo velikega duha in velike izobraženosti možu, ki je hotel predelati in porabiti vse, kar so napisali razni učenjaki. Naš veliki učenjak je častno rešil to nalogo. Z redkimi izjemami se pri raznih nasprotujočih si nazorih odloči na pravo stran, drži se srednje poti in izkuša nasprotja pojasniti in poravnati; slovstveno gradivo o vsakem vprašanju je proučeno vsestransko; razni oddelki so kolikor mogoče soglasni.

Opiraje se na uspehe sodobnih znanstvenih preiskav o slovstvu se gosp. Pypin ni mogel izogniti nekaterim nedostatom. Najslabša stran takih znanstvenih preiskavanj je bilo vedno pomanjkljivo umevanje slovstvenega razvoja: kako vpliva jeden slovstveni proizvod na drugega, jeden pisatelj na drugega. Ta znanstvena slovstvena zgodovina se je zadovoljevala z zbiranjem in opisovanjem posameznih dogodkov in slovstvenih proizvodov, le redko jih je spravila v zvezo in se je kaj malo brigala za označevanje slovstvenega razvoja. Kar se tiče staroruskega slovstva, se je zadovoljevala s tem, da je večina ohranjenih spomenikov brez letnic, da so se prepisovali in predelavali tekom nekaj vekov, da v stari Rusiji sploh ni bilo in ni moglo biti razvoja itd. Zakaj se je pa kaka doba bolj zanimala za ta, druga za oni slovstveni proizvod, odkodi razni dostavki in premembe v posameznih dobah? Ako so se posamezne dobe razlikovale po političnih, socijalnih in gospodarskih razmerah, moremo-li kar tako trditi, da so bile vendar jednake po svojem slovstvenem vkusu in nazorih? Sicer je pa tudi sama specijalna znanost pojasnila marsikaj, kar nasprotuje tem učenjaškim predsodkom.

Pypin se je boril proti tem nedostatom učenih razprav, kar ni bila lahka stvar pri tako obširnem gradivu. Posamezne dobe niso vselej primerno razdeljene; slovstvena zgodovina je razdeljena v več samostojnih oddelkov, toda pri razvrstitvi je včasih igrala slučajnost preveliko ulogo. Pypin je odločil posebne oddelke tatarskemu gospodstvu in stari omiki, letopisom, potopisom in asketskimi knjigami; pri tem je včasih zmedena celotna slika, marsikaj je ločeno, kar spada skupaj in nasprotno, tako so

n. pr. skupno obdelani letopisi, severni in južni, najstarejši in novejši, ki so tako različni proizvodi, da se težko zedinijo brez škode za celoto zgodovinske slike. Večkrat se mora Pypin vrniti k pretrgani niti razprave, včasih mora ponavljati, kar je že omenil in pretrgati kronološki red.

Vendar tega ne smemo pripisovati njegovi krivdi: ideja razvoja je skoraj popolnoma neznana oni učenjaški književnosti, čije uspehe nam v poljudni obliki podaja Pypin. Poljudna oblika njegove zgodovine je pa pravi cilj cenjenega učenjaka. In v tem oziru ima njegovo delo velikanski pomen: čitatelj najde v njem res mnogo najrazličnejših in jako zanimivih slovstveno-zgodovinskih izvajanj, razloženih umevno, trezno in nepristransko. Velikemu učenjaku pa želimo, da bi srečno in kmalu dovršil to velikansko veleznamenito delo. G.

Težavno je poročati o proizvodih ruske književnosti, katerih dospe na književni trg vsaj toliko na mesec kakor nemških ali francoskih. Zato nam je v tem pregledu ruske književnosti mogoče navesti samo najvažnejše pojave, ki so zagledali beli dan v poslednjem času.

Polnoje sobranije sočinienij I. S. Turgeněva, katero dobé v 12 zvezkih kot brezplačno prilogo naročniki lista „Niva“. Doslej je izšlo že pet zvezkov: 1. „Lovčevi zapiski“; 2. „Očetje in otroci“ (roman) ter „V predvečer“; 3. romana „Dim“ in „Dvorjansko gnezdo“; 4. romana „Nov“ in „Rudin“, a 5. devet krajših povestij. Lastnik lista „Nive“ g. Marks je bil namreč sklenil s Turgenjevovimi dediči pogodbo, da sme letos izdati pisateljeve zbrane spise kot prilogo, toda posamezno in posebič jih ne sme prodajati. Kdor bi torej želel imeti za nizko ceno Turgenjevove spise v originalu, mora se prijaviti kot naročnik „Nive“, pa jih bo dobil z listom vred za 10 gld.; v knjigarnah veljajo Turgenjeva spisi (v prvotnem izdanju) 15 rubljev. Treba je tudi priznati, da sta tisek in papir tega Marksovega izdanja odlična.

Dalje je izšlo pred nedavnim znamenito delo, čegar polni naslov je: Goličin, knjaz Dm. (Muravlin) *U sinja morja*. Putevyje očerki Černogoriji i Dalmatinskago poberežja. S 228 avtotipijami. S. Peterburg 1898. Cena 6 rubljev. — O tej knjigi piše kritik v „Nivi“ med drugim: „Knjigo kneza Goličina vneto priporočamo vsem onim, ki se želé bliže seznaniti z bratskimi národi, naseljenimi na obrežju jadranskega morja ter vzdržujočimi težavno borbo s sovražnimi jim elementi. Radi tega ima delo kneza Goličina širji pomen nego običajni sprevodnik, namenjen samo za turiste, kar jo dela še dvakrat zanimivejšo...“

Zanimivo je tudi delo I. Eleca z naslovom: *Imperator Menelik i vojna jego s Italijej*. S. Peterburg 1898, cena dva rublja. — Tudi v tej knjigi je obilica slik, zemljevidov in črtežev, katere je izgo-

tovil pisatelj po lastnem opazovanju; to knjigo smatrajo za najboljše delo o Abesiniji.

Ruska zemljepisna književnost se je kaj obogatila z delom dr. A. B. Elisejeva z naslovom: *Po belu svetu* (Po belem svetu). Črtice in slike iz potovanja po treh delih Starega sveta. S slikami N. N. Karazina, V. P. Ovsjanikova, E. R. Sokolovskega in A. A. Čikina. — Ta knjiga, ki je izšla v založbi Sojkina v Petrogradu v štirih zvezkih, obsega zanimive opise in slike iz potovanj pokojnega dr. Elisejeva po Evropi, Aziji in Afriki; poslednji zvezek obsega popis potovanja po Japoniji, Perziji in Abesiniji, katero je obiskal kot jeden izmed prvih ruskih turistov. Ker je delo bogato ozaljšano s slikami ter se odlikuje s krasnim tiskom, tudi cena štirih rubljev ni previsoka.

Dalje je izšel v založbi O. N. Popove v Petrogradu prevod *Istorije Italije* Sorena. Obsega zgodovino Italije od 1815. l. do smrti kralja Viktorja Emanuela. Cena 1 r. 50 kop. — V tej založbi je tudi izšlo *Sobranije sočinenij S. S. Šaškova* v dveh zvezkih, ki veljata štiri rublje. Šaškov je bil v 60 letih znan kot borilec za emancipacijo ruskih ženskih, in takšna je tudi vsebina člankov, priobčenih v teh „sobranyh sočinenijah“. Pisatelj je v svojih sodbah preveč pristranski.

Epohalno je delo S. A. Vengerova: *Russkaja poezija*, katere prvi zvezek s 23 portreti je izšel koncem minulega leta v Petrogradu. Ta prvi zvezek obsega 1421 pesmij 116 pesnikov XVIII. stoletja s kritično-bibliografičnimi črticami. Ruski kritik trdi, da doslej še ni nikjer tako dobro predstavljena in zbrana ruska poezija minulega stoletja, nego uprav v tem zborniku, čegar prvi zvezek velja tri rublje.

V založbi knjigarne M. O. Volfa v Petrogradu je izšlo *Polnoje sobranije sočinenij Senkeviča* v

šestih zvezkih za ceno (s poštnino vred) 8 rubljev 25 kop. Ruski prevod je oskrbel F. V. Dombrovskij. Ako se vpošteva, da to „sobranije“ obsega znano trilogijo ter še troje večjih, novejših H. Sienkiewiczjevih romanov („Bez dogmatu“, „Rodzina Polanieckich“ in „Quo vadis“), se razvidi, da so Rusi nastavili temu izdanju kaj nizko ceno in da jim je v resnici mar za to, da se seznani rusko občinstvo z vsemi proizvodi tega znamenitega poljskega romanopisca.

Za vsakogar, kdor se hoče baviti z rusko književnostjo, je neobhodno potrebno obširno delo A. S. Vengerova, ki je izhajalo v snopičih pod naslovom: *Russkija knigi*. S biograf. danyimi ob avtorah i perevodčikah (1708—1893). Izdaniye G. V. Judina. S. Peterburg 1897. Cena šest rubljev. — To je nekaj splošen katalog vseh v Rusiji izdanih ruskih knjig od časa Petra Velikega do današnjih dnij. Ruska kritika delo močno hvali, češ da zadoščuje vsem potrebam mladine, učeče se zgodovine ruske književnosti.

Za nas Slovane velevažno delo je jela izdajati petrograjska „Akademija nauk“ pod naslovom: *Velikorus v svojih pjesnjah, obrjadah, obyčajah, verovanijah, skazkah, legendah i. t. p.* Kot pisatelj je podpisan neki „Šejn“, ki je baje nabral do 3000 narodnih pesmij. Ta prvi zvezek jih obsega 1283 ter velja tri rublje.

Med obilico drugih del, katerih ne moremo tukaj navesti, zdi se nam še najbolj zanimivo delo: *Očerki sovremennoj Japonii* od A. A. Čerepkove. Knjiga je nastala po lastnem opazovanju gospe pisateljice in je ozaljšana z dvanajstimi slikami. Zato se nam zdi tudi cena (1 r. 50 kop.) za to delo dovolj nizka. i+a.

Razne stvari.

† *Anton Cej*, slikar, čegar podobi smo objavili na str. 600 in 601, rodil se je v Čirknem na Primorskem. Oče mu je bil kočar in godec in je tudi sina Antona v godbi vadil; vendar temu godba ni posebno ugajala. Šel je z doma k teti na Šmarjetno goro poleg Kranja in se je sam vadil risanja in slikanja. Potem je bil pri slikarju Janezu Gosarju v Dupljah na Gorenjskem. Malo časa je delal tudi pri znanem slikarju Wolfu, ki je pa kmalu umrl, kar je bilo Ceju na veliko škodo. Priženil se je v Crngrob k cerkovniku in tam mnogo slikal. Največ slik je napravil za Primorsko in Istro. Hrepenel je po izobrazbi ter šel leta 1896. v Florencijo, Rim itd. To potovanje ga je silno vnelo za slikarijo; videl je stare mojsterske slike. Z vso silo se je na novo

poprijel umetnosti. Po dnevu je slikal, po noči pa risal in študiral anatomijo. Nakopal si je hudo bolezen; z barvami se je siromak otroval ter silne muke trpel; do skrajne meje shujšano truplo je bilo vse v skelečih ranah. Umrl je dné 7. malega travna 1897 star 40 let v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji in pokopan je na šmihelskem pokopališču.

V zadnji številki smo priobčili podobi: Sv. Jožef in sv. Jošt. Sv. Jožef se nahaja pri Božjem grobu pri Novem mestu; sv. Jošt pa je namenjen v Št. Jošt v stopiški župniji. Sv. Jošt je bil njegovo poslednje delo. V svojih mukah je pogosto k sv. Joštu zdihoval. Tudi je rekel: „Oh, da bi še ozdravel; zdaj bi znal bolnika slikati.“